

ROBERT WALSER

GEZİNTİ

ÖYKÜ

Çeviri: CEMAL ENER

ROBERT WALSER

GEZİNTİ

Can Yayınları 2027

Robert Walser'in, *Der Spaziergang: Prosastücke und Kleine Prosa* adlı kitabında yer alan öykülerden derlenmiştir.

© 1978, 1985, Suhrkamp Verlag, Zürich

© 2011, Can Sanat Yayınları Ltd. Şti.

Bu eserin Türkçe yayın hakları Robert Walser-Stiftung (Zürich) izniyle alınmıştır.

Tüm hakları saklıdır. Tanıtım için yapılacak kısa alıntılar dışında yayıncının yazılı izni olmaksızın hiçbir yolla çoğaltılamaz.

1. basım: Kasım 2011

Bu kitabın 1. baskısı 2000 adet yapılmıştır.

Yayına hazırlayan: Şebnem Sunar

Kapak tasarımı: Ayşe Çelem Design

Kapak baskı: Azra Matbaası

İç baskı ve cilt: Ekosan Matbaası

ISBN 978-975-07-1396-5

© Çeviri: S. Fischer Vakfı, Hamburg

Bu kitap, çağdaş Alman edebiyatı dizisi ADIMLAR/SCHRITTE

Projesi çerçevesinde S.Fischer Vakfı, Ernst Reuter Girişimi

ve PRO HELVETIA desteğiyle Sezer Duru (İstanbul)

ve Carl Holenstein (Zürich) editörlüğünde yayımlanmıştır.

CAN SANAT YAYINLARI

YAPIM, DAĞITIM, TİCARET VE SANAYİ LTD. ŞTİ.

Hayriye Caddesi No. 2, 34430 Galatasaray, İstanbul

Telefon: (0212) 252 56 75 / 252 59 88 / 252 59 89 Faks: (0212) 252 72 33

www.canyayinlari.com

yayinevi@canyayinlari.com

ROBERT WALSER
GEZİNTİ

ÖYKÜ

Almanca aslından çeviren

Cemal Ener

Robert Walser'in Can Yayınları'ndaki diğer kitabı:

Tanner Kardeşler, 2011

ROBERT WALSER, 1878'de İsviçre'de doğdu. 1895'te aktör olmak için Stuttgart'a gitti; ancak bu gerçekleşmeyince 1896'da Zürich'e yerleşti. İlk şiirleri 1898 yılında yayımlandı. Bir süre sonra çalışmaları, Franz Blei'in dikkatini çekti; onun aracılığıyla *Die Insel* dergisinin çevresinde bir araya gelen yazarlarla tanıştı; bu dergide öykü ve şiirleri yayımlandı. Araya giren askerlik döneminde yaşadıkları, 1908'de yayımlanacak *Der Gehülfe*'ye temel oluşturdu. İlk kitabı *Fritz Kocher's Aufsätze*, 1904'te Insel Yayınevi'nden çıktı. Walser, 1905'te Berlin'e taşındı. O yıllarda pek çok kısa öykünün yanı sıra *Tanner Kardeşler*, *Jacob von Gunten* ve *Der Gehülfe*'yi de kaleme aldı. 1913'te yeniden İsviçre'ye dönen Walser, bu dönemde düzyazı ve öykülere yoğunlaştı. Savaş yıllarında yeniden askere çağrıldı. 1921'de Bern'e gitti; o dönemde üslubu daha da radikal bir nitelik kazandı. Pek çok şiir ve düzyazının yanı sıra *Der Räuber* adlı romanı da bu döneme aittir. Bu çok verimli yılların ardından Walser, 1929'dan itibaren sağlık sorunları nedeniyle ölünceye dek (1956) yaşamını bir sanatoryumda geçirdi.

CEMAL ENER, 1959 yılında Adana'da doğdu. İstanbul'da Avusturya Lisesi'ni bitirdikten sonra Viyana Üniversitesi'nde felsefe ve iletişim bilimleri öğrenimi gördü. Halen çevirmenlik yapmakta olan Cemal Ener Kafka, Roth, Handke, Kraus, Schlink, Kehlmann, Oflaum, Dinev gibi yazarların eserlerini Türkçeye kazandırdı. Ener, 2010 yılında Tarabya Çeviri Teşvik Ödülü'nü aldı.

İçindekiler

Gezinti	11
Bir Şairin Hayatı	73
Sohbet (I)	83
Kienast	87
Hiçbir Şey	91
İşte! Şimdi Elimdesin	95
Dünyanın Sonu	99
Lamba, Kâğıt ve Eldivenler	103
Hiçkimse	107
Kar Yağışı	109
Helbling	113
Fräulein Knuchel	119
Hepsi Bu	123
Değil mi Ama	127
Fritz	131
Okumak	139
Dickens	143
Hauff	147
Luisse	151
Üniversiteli	165

Doktor Franz Blei	171
Tobold (II)	181

GEZİNTİ

Güzel bir sabah vakti –saatin tam kaç olduğunu hatırlamıyorum artık– içimden bir gezinti yapmak geldiği için, şapkamı başıma geçirdiğimi, çalışma ya da hayaller odasından çıktığımı ve sokağa fırlamak üzere merdivenlerden aşağıya indiğimi bildiririm. Merdivenlerde İspanyol’a, Perulu’ya veya meleze benzeyen bir kadınla karşılaştığımı da ekleyebilirim. Görünüşü bir tür solgun, cansız bir haşmet sergiliyordu. Ama bu Brezilyalı kadının – ya da her nereli ise artık– yanında, iki saniye için bile olsa oyalanmayı kendime şiddetle men etmek zorundayım; çünkü harçayacak ne mekânım ne de zamanım var. Şimdi bunları yazarken hatırlayabildiğim kadarıyla, ferah, aydınlık ve neşeli caddeye çıktığımda, beni son derece mutlu eden romantik-maceracı bir ruh hali içindeydim. Gözlerimin önüne yayılan bu sabah dünyası, sanki ilk kez görüyormuşum gibi güzel geldi bana. Gördüğüm her şey, üzerimde enfes bir içtenlik, iyilik ve gençlik izlenimi uyandırdı. Daha demin yukarıdaki odamda boş bir kâğıt parçasının üzerine umutsuzca eğilmiş kara kara düşünüyor olduğumu çabucak unuttum. Belirli bir ciddiyeti, bir tını olarak, önümde ve ardımda hâlâ canlı bir biçimde hissetsem de, tüm keder, tüm acı ve tüm ağır düşünceler sanki uçup gitmişti. Bu gezinti sırasında kar-

şılaşabileceğim ya da yoluma çıkabilecek her şeye karşı neşeli bir merak duyuyordum. Adımlarım ölçülü ve sakin ve hatırladığım kadarıyla, kendi yolumda böyle yürürken oldukça ağırbaşlı bir görünüşüm vardı. Hislerimi çevremdeki insanların gözlerinden saklamayı severim, ancak bu uğurda telaşlı bir çaba göstermem; böylesi bir gayreti büyük bir hata ve muazzam bir aptallık olarak görürüm. İnsanlarla dolu, geniş meydana henüz yirmi ya da otuz adım atmıştım ki, en önde gelen otoritelerden biri, Sayın Profesör Meili karşıma çıkıverdi. Sayın Profesör Meili, sarsılmaz bir otorite gibi, ciddi, törensel, heybetli bir tavırla yürüyordu; elinde, içime korku, huşu ve hürmet hisleri salan, bildiğinden şaşmaz, bilimsel bir baston tutuyordu. Profesör Meili'nin sert, buyurgan ve keskin bir kartal ya da atmaca burnu vardı ve çenesi hukuk gibi kapanmış ve sıkılmıştı. Ünlü âlimin yürüyüşü çelik bir yasayı andırıyordu; Sayın Profesör Meili'nin çalılık gibi kaşlarının ardına gizlenmiş katı gözlerinden dünya tarihi ve kadim kahramanlıkların ateşi fışkırıyordu. Şapkası devrilmez bir hükümdara benziyordu. Gizli hükümdarlar, en gururlu ve en katı olanlardır. Bununla birlikte Profesör Meili'nin tavırları, bir bütün olarak bakıldığında, çok nazikti, sanki şahsında bütünleştirdiği güç ve ağırlığın miktarını hiçbir bakımdan hissettirmeye ihtiyacı yokmuş gibiydi ve görünüşü, tüm amansızlığına ve sertliğine rağmen, sevimli geliyordu bana, çünkü tatlılık ve güzel bir biçimde gülümsemeyen kişilerin dürüst ve güvenilir olduklarını düşünmeye yatkındım. Çok iyi bilindiği gibi, sevimli ve iyi insan rolü oynayan ama işledikleri suçların karşısına geçip nazik ve terbiyeli bir ifadeyle gülümsemek gibi korkunç bir yeteneğe sahip olan alçaklar vardır.

Bir kitapçı ve kitabevi gibi bir şeyler seçiyorum; ayrıca sezdiğim ve fark ettiğim kadarıyla, birazdan bir fırın

da, gösterişli altın harflerle anılacak ve dikkate alınacak. Ama önce kayda geçmem gereken bir papaz ya da rahip var. Bisiklete binen ya da bisiklet süren bir belediyeye kimyageri, bir yayanın, yani benim hemen yanımdan geçiyor, tıpkı bir alay hekiminin ya da kurmay hekimin yanından da geçtiği gibi. Alçakgönüllü bir yaya da gözden kaçırılmamalı bu arada ve kayda geçirilmeden bırakılmamalı; çünkü kendisine değinilmesini kibarca rica ediyor benden. Zengin olmuş bir eskici ve çaput tüccarı bu. Küçük oğlanlar ve kızlar, güneşin altında özgürce ve azgınca koşuşturuyorlar. “Onlara dizgin vurmaya hiç gerek yok,” diye düşündüm; “yaşlanmak bir gün korkutup dizginleyecek onları. Hem de, ne yazık ki, gereğinden de önce.” Bir köpek, çeşmenin suyundan serinliyor. Kırlandığılar masmavi havada cıvıldaşıyorlar gibi geliyor bana. Şaşırtıcı ölçüde kısa etekler ve hayret uyandıracak kadar zarif, yüksek topuklu, renkli çizmecikler giymiş bir ya da iki şık hanım, herhalde başka herhangi bir şey kadar dikkat çekiyorlardır üzerlerine; umarım. İki yazlık ya da hasır şapka göze çarpıyor. Erkek hasır şapkalarının sorunu şu: Aydınlık yumuşak havada birdenbire iki şapka görüyorum işte, şapkaların altında da, birbirlerine kibar ve nazik hareketlerle şapka çıkarıp sallayarak iyi sabahlar diliyor gibi görünen, hali vakti yerinde iki bey duruyor. Şapkalar, bu olayda onları taşıyan sahiplerinden daha önemli besbelli. Bu arada, gerçekten gereksiz böyle iğneli sözler ve maskaralıklardan kaçınması yazardan saygıyla rica olunur. Ciddiyetini korumaya davet ediyoruz kendisini ve bunu artık kesinkes anlamış olmasını umuyoruz.

Aşırı gösterişli, zengin bir kitabevi gözüme tatlı tatlı iliştiği ve oraya kısa ve üstünkörü bir ziyarette bulunmak için içimde bir dürtü ve istek hissettiğimden dolayı, dükkâna belirgin bir kibarlıkla girmekte tereddüt etmedim; bununla birlikte muhtemelen sevilen ve kabul gö-

ren zengin bir alıcı ve iyi bir müşteri denetçisi, bilgi toplayan biri ve dikkatli bir uzman olarak görülebileceğimi de hesaba katmıyor değildim. Fazlasıyla ihtiyatlı, nazik bir sesle ve anlaşılabilirliği gibi, en seçkin ifadelerle, edebiyat alanındaki en yeni ve en iyi eser hakkında bilgi istedim. “Mümkünse,” diye sordum çekinerek, “en değerli ve ciddi ve doğal olarak aynı zamanda da en çabuk duyulmuş ve satılmış eserin adına ve tadına hemen şimdi vâkıf olabilir miyim? Bana büyük bir lütufta bulunur ve gerek okurlar arasında, gerekse korkulan ve bu nedenle de kuşkusuz poh-pohlanan eleştirmenler arasında en büyük beğeniyi kazanmış, dahası halen kazanan kitabı, ki tabii bunu kimse sizin kadar iyi bilemez, önüme cömertçe koyarsanız, size had safhada, alışılmadık bir şükran borçlu olurum. Burada üst üste dizilmiş duran ve sergilenen kitaplardan ya da kalem sahiplerinin eserlerinden hangisinin söz konusu gözde kitap olduğunu hemen öğrenmek nasıl ilgimi çekiyor bilemezsiniz; en coşkulu duygularıyla tahmin ediyorum ki, bu kitabı görmek bile, büyük bir ihtimalle beni derhal keyifli, iştahlı bir alıcı yapacaktır. Kültür dünyasının en gözde yazarını ve onun hayranlık uyandırmış, alkış tufanı ile karşılanmış başyapıtını görmek ve dediğim gibi, muhtemelen derhal satın almak isteği, tüm uzuvlarımı sızlatıyor ve ürpertiyor. Tüm varlığımı ele geçiren bu arzunun tatmin bulması ve beni huzursuz etmeye bir son vermesi için, bana bu en başarılı kitabı göstermenizi kibarca rica edebilir miyim sizden?” “Büyük bir memnuniyetle,” dedi kitapçı. Ok gibi fırlayarak görüş alanından çıktı, ancak göz açıp kapayana kadar tekrar bu istekli ve meraklı alıcının yanına döndü; hem de elinde gerçekten kalıcı değere sahip, en fazla satılmış ve okunmuş bu kitapla birlikte. Zihnin bu kıymetli ürününü, sanki kutsal bir emaneti taşıyor gibi, alabildiğine dikkat ve

vakarla taşıyordu. Yüzü mest olmuştu; ifadesinden derin bir huşu yayılıyordu ve dudaklarında, ancak inançlı ve derin ilhamlarla dolu insanların sergileyebilecekleri türden bir tebessümle, getirdiği şeyi zafer kazanmışçasına bıraktı önüne. Kitabı inceledim ve sordum:

“Yılın en geniş kesimlere ulaşmış kitabının bu olduğuna yemin edebilir misiniz?”

“Hiç kuşkunuz olmasın.”

“Mutlaka okunması gereken kitabın bu olduğunu iddia edebilir misiniz?”

“Mutlaka.”

“Bu kitap gerçekten de iyi mi?”

“Büsbütün gereksiz ve yakışsız bir soru bu!”

“Size çok teşekkür ederim,” dedim sakın bir tavırla; mutlaka okunması gerektiği için en geniş kesimlere ulaşmış olan kitabı, olduğu yerde öylece bıraktım ve başkaca tek bir söz söylemeden, sessizce uzaklaştım. Satıcı arkamdan, haklı ve derin bir öfke içinde, “Yontulmamış, cahil herif!” diye bağırdı elbette. Ama ben, onu sözleriyle baş başa bıraktım ve rahat bir tavırla yürümeye devam ederek, şimdi ayrıntılarıyla anlatıp açıklayacağım gibi, hemen bitişikteki heybetli banka binasına girdim.

Zira bazı değerli kâğıtlar hakkında güvenilir bilgiler almak için bir görüşme yapmam gerektiği kanısındaydım. “Mali meseleleri görüşmek,” diye düşünüyor ya da konuşuyordum kendi kendime, “ve ancak fısıltıyla dile getirilebilen bazı sorular sormak üzere, geçerken çabucak bir para kurumuna uğramak çok hoş ve olağanüstü güzel bir şey.”

“Bize şahsen gelmeniz, iyi ve son derecede isabetli oldu,” dedi veznedeki sorumlu memur, ses tonu çok içtendi ve neredeyse muzip ama her halükârda çok tatlı ve neşeli bir ifadeyle gülümseyerek şunları ekledi: “Gelmeniz, dediğim gibi, iyi oldu. Biz de biraz önce size bir

mektup yazarak, Şimdi Őifahen iletibileceğimiz ve sizin için hiç kuşkusuz sevindirici olacak bir haberi duyurmak istiyorduk; Őoyle ki, size lütüfkâr yaklaŐtıkları anlaŐılan, iyi kalpli ve insansever kadınların oluŐturduđu bir dernek ya da cemiyetin talimatıyla,

Bin frank

karŐılıđı bir tutarı hesabınıza borç olarak değil, tersine, ki bu sizin açınızdan çok daha makbule geçecektir, alacak olarak iŐlemiŐ olduğumuzu burada onaylar ve incelik gostererek bu keyfiyeti derhal aklınıza veya size uygun gelen herhangi bir yere yazmanızı rica ederiz. Bu bilginin sizi memnun ettiğini varsayıyoruz; çünkü açıkça itibar etmek gerekirse üzerimizde bıraktığınız izlenim, bunu söylememize izin vererseniz, sizin nazik ve iyi niyetli bir alakaya adeta endiŐe uyandıracak lde ihtiyaç duyduğunuzu neredeyse gereğinden de büyük bir açıklıkla ifade ediyor. Para bugünden geçerli olmak üzere sizin tasarrufunuzdadır. Şu anda yüzünüze büyük bir neŐe yayıldığı görülüyor. Gözleriniz parlıyor; en iğrencinden bezdirici gündelik kaygılar size gülmeyi yasak ettiği için ve belki de uzun zamandır türlü türlü uğursuz ve kederli düŐünce ensenizi karartıp genellikle keyfinizi kaçırdığı için, muhtemelen yıllardan beri ilk defa gülüŐü andıran bir iz var Şu an dudaklarınızda. Haydi hiç durmayın, zevkle ovuŐturun ellerinizi; acıyı dindirmenin güzel ve yokluğu hafifletmenin iyi olduğuna dair yüce düŐüncelerle harekete geçen bazı asil, nazik, hayırsever hanımlar, yoksul ve baŐarısız bir yazarın (siz öylesiniz tabii, değil mi?) desteğe ihtiyaç duyduğunu düŐündüler, diye de mutlu olun. Bazı insanların sizi hatırlamaya tenezzül ettikleri gerçeğinden ve durmadan küçümsenen Őairlerin varlığını umursamazca görmezden gelmeyenlerin de bulunduğu keyfiyetinden ötürü kutlarsız sizi.”

“Bana Őefkatli ve iyi kalpli periler veya kadınlar elin-

den bağışlanan ve beklenmedik bir biçimde gelen bu tutarı,” dedim, “gönül rahatlığıyla sizdeki hesapta bırakabilirim; şimdilik saklanacak en güvenli yer orası, çünkü sizin emrinizde, hazineleri her türlü tahribat ve yıkıma karşı korumak için gereken yangına dayanıklı ve hırsız geçirmez kasalar var. Üstelik faiz bile ödüyorsunuz. Sizden bir makbuz rica edebilir miyim? İsteğe ve ihtiyaca bağlı olarak, istediğim zaman bu büyük tutar içinden küçük tutarlar çekme özgürlüğüne sahip olduğumu sanıyorum. Tutumlu olduğumu belirtmek isterim. Bu armağanı mantıklı ve kararlı bir adam gibi, yani çok ihtiyatlı kullanmayı bileceğim ve nazik bağışçılara da saygılı ve kibar bir mektupla şükranlarımı bildirmem gerekecek; bu işi, ertelenerek unutulmaması için, hemen yarın sabah yapmayı düşünüyorum. Biraz önce çok açık bir biçimde dile getirdiğiniz yoksulluğumla ilgili varsayım, en azından keskin ve doğru bir gözleme dayanıyor olabilir. Ama ne bildiğimi bizzat benim bilmem ve kendi şahsiyetimi en iyi benim tanıyor olmam tamamen yeterlidir. Görünüş çoğu zaman aldatır, bayım ve bir insan hakkında yargıda bulunma işini de o insanın kendisine bırakmak mutlaka en doğrusu olacaktır. Çok şey görüp geçirmiş bir adamı, hiç kimse kendisi kadar iyi tanıyamaz. Zaman zaman sisler ve binlerce bocalama ve kararsızlık içinde yolumu kaybettiğim oldu tabii ve çoğunlukla sefil bir halde terk edilmiş hissettim kendimi. Ama mücadele etmenin güzel olduğunu düşünüyorum. Bir erkek sevinçleri ve keyifleriyle gurur duymaz. Ruhunun derinliklerinde onu gururlu ve mutlu kılan, cesaretle üstesinden geldiği zorluklar ve sabırla katlandığı acılardır sadece. Ancak bu konuda söz sarf etmekten hoşlanmam. Hangi dürüst erkek hayatta hiç çaresiz kalmamıştır ve hangi insan geçip giden yıllar içinde umutlarının, planlarının, düşlerinin yıkılmadan kaldığını görebilmiştir? Öz-

lemleri, cüretkâr arzuları, mutlulukla ilgili tatlı ve yüce düşünceleri hiçbir zorunlu kesintiye uğramadan gerçekleşmiş bir gönül nerede görülmüştür?”

Bin frank tutarında makbuzun uzatılması ve verilmesi üzerine, mantıklı yatırımcı ve tasarruf hesabı sahibi –yani şahsen ben– izin isteyerek veda ettim ve çıktım. Bir mucize sonucu, gökten zembille inen bu büyük servete tüm kalbimle sevinerek yüksek tavanlı, güzel kasa dairesinden açık havaya çıkıp gezintiye devam ettim.

Umarım şunu da eklemem gerekli, doğru ve yerinde olur ki, (çünkü şu anda aklıma yeni ve akıllıca bir şey gelmiyor) cebimde Frau Aebi'nin kibar, alımlı bir davetiyesini taşıyordum. Davetiye kartı, incelik göstererek, beni saat tam yarımında mütevazı bir öğle yemeğine katılmaya nazikçe çağırıyor ve teşvik ediyordu. Bu çağrıya icabet etmeye ve belirtilen saati sektirmeden, söz konusu değerli şahsın karşısında boy göstermeye kesinkes niyetliydim.

Sen, sevgili, iyi yürekli okur, özen gösterip bu satırların yazarı ve mucidiyle birlikte, acele etmeden, tersine salim kafayla, rahat, zahmetsiz, ihtiyatlı ve huzurlu bir biçimde ilerleyerek aydınlık, güler yüzlü sabah dünyasına çıktığına göre, şimdi ikimiz de, daha önce anılan, yaldızlı tabelalı fırına varmış oluyoruz; burada kaba gösterişi ve bununla yakından bağlantılı olarak, sevimli kırsal manzaranın keder verici bir biçimde çirkinleştirilmesini hayretle görüyor ve dehşete kapılarak durmak zorunda kalıyoruz.

Elimde olmadan haykırdım: “Ortasında durduğumuz bu manzaraya bencilliğin, para hırsının, tepeden tırnağa çıplak, sefil bir ruh kabalığının damgasını vuran böyle altın yaldızlı bir tabela barbarlığı karşısında şerefli bir insan adamakıllı hiddetlenmeli. Basit, dürüst bir fırıncı ustasının bu denli ihtişamlı görünmeye, bu ahmakça altın-ve-gümüş-yaldızlı-ilanlarıyla sanki bir prens ya da süs düşkünü, kötü şöhretli bir hanımefendi gibi gü-

neşte parlayıp çakmaya gerçekten ihtiyacı var mı? Ekmeğini şerefiyle ve akliselim sahibi bir tevazu içinde yögurup fırınlasa ya! Ne düzenbaz bir dünyada yaşamaya başlıyoruz ya da çoktan başladık bile: Öyle ki, her türlü sağduyuyu, aklın ve lütufkârlığın her sesini, her güzellik ve doğruluk duygusunu aşığılayan şey, kendine yakıştırdığı pespaye itibarını, yüzlerce ve yüzlerce metre ötelere güzel, onurlu semaya bas bas bağırarak şey, belediyeler, mahalleler ve kamuoyu tarafından sadece tahammülle karşılanmıyor, maalesef bir de açıkça övölüyor: “Ben falanca ve filancayım. Benim şu kadar param var ve kabalığımla dikkatleri üzerime çekme fütursuzluğunu da gösteririm. Kuşkusuz bir hödük ve dangalağım ben ve bu iğrenç gösteriş merakıyla zevksiz bir herifim; ama hödükçe ve dangalakça davranmayı kimse yasaklayamaz bana.” Ta uzaklardan parlayan, iğrenç bir biçimde ışıltayan, altın yaldızlı bu harfler ile ekmek arasında, kabul edilebilir, dürüstçe gerekçelendirilebilir herhangi bir bağ ve sağlıklı bir yakın ilişki var mı? Asla! Ama bu tiksindirici böbürlenme ve gösteriş merakı dünyanın bir bucağında, bir köşesinde, herhangi bir zamanda baş gösterdi; tıpkı yürekler acısı, feci bir sel felaketi gibi, çözü, pisliği ve ahmaklığı beraberinde sürükleyerek, bunları tüm dünyaya yayararak adım adım ilerledi ve benim saygıdeğer fırıncımı da önüne katıp onun o eski güzel ahlakını bozdu, yaradılıştan gelen adabının altını oydu. Çok şey verir, sol kolumu veya sol bacağımı gözden çıkarırdım, eğer böyle bir fedakârlıkla eski zarif içtenlik duygusunun, eski güzel kanaatkârlığın yeniden gelmesine yardımcı olabileceğimi, dürüstlük arayan tüm insanları üzme pahasına defalarca yitirilen o saygınlık ve tevazuu ülkeye ve insanlara tekrar verebileceğimi bilseydim. Olduğundan fazla görünmek isteyen şu sefil ihtirasın canı cehenneme! Yer yüzüne savaşı tehdidini, ölümü, sefaleti, nefreti ve yarala-

rı yayan ve var olan her şeye lanet olasıca bir kötülük ve çirkinlik maskesi geçiren hakiki bir felaket bu. Bir zanaatkârı asilzade ve sıradan bir kadını da hanımefendi olarak görmek istemem böyle. Ama günümüzde her şey göz kamaştırmak ve ışıldamak, yeni, zarif ve güzel olmak istiyor, asilzade ve hanımefendi olmak istiyor ve dehşet verici bir hale geliyor. Ancak belki de zamanla yeniden değişir bunlar. Öyle olacağını ummaktayım.”

Ayrıca, yakında anlaşılacağı gibi, kibirli tavırlar ve aşırı gösterişçi davranışlar konusunda bizzat kendimi de sigaya çekeceğim birazdan. Bunun ne biçimde yapılacağı görülecektir. Başkalarını acımasızca eleştirirken kendime ancak büyük bir hassasiyetle dokundurmam ve kendimi olabildiğince sakınarak ele almam hoş olmazdı. Bunu yapan bir eleştirmen gerçek bir eleştirmen değildir ve yazarlar yazarlığı kötüye kullanmamalıdır. Bu cümlenin genel bir beğeni kazanacağını, memnuniyetle karşılanacağını ve sıcak bir takdir toplayacağını umuyorum.

Burada, kır yolunun solunda, işçiler ve iş yükü yoğun bir dökümhane, dikkate değer bir patırtıya neden oluyor. Bu vesileyle, bunca insanın didinip çalıştıkları yerde sadece geziniyor olduğum için içtenlikle utanıyorum. Şu var ki, ben de belki tüm bu işçilerin paydos ettikleri ve dinlendikleri bir saatte çalıştım ve çalışıyorum.

Bisiklete binmiş bir montajcı, 134/III. milis taburundan bir arkadaşım, geçerken sesleniyor bana: “Gördüğüm kadarıyla, yine aylak aylak geziniyorsun iş gününün ortasında.” Onu gülerek selamlıyor ve gezintiye çıktığımı düşünmekte haklı olduğunu neşeyle kabul ediyorum.

“Gezintiye çıktığımı görüyorlar,” diye düşünüyorum içimden ve faka basmış olmaktan dolayı en ufak bir rahatsızlık duymadan, ki aptallık olurdu bu, huzurla yürümeye devam ediyorum.

Bana armağan edilmiş, açık sarı renkli takım elbise-

min içinde, açıkça itiraf etmek zorundayım ki, kendimi büyük bir lord, bir asilzade, parkta aşağı yukarı gezinen bir marki gibi hissediyordum, oysa bu gezindiğim yer, küstah bir tavırla ima ettiğim gibi, kibar bir park değildi kesinlikle, sadece yarı taşra, yarı varoş özellikleri taşıyan sade, sevimli, mütevazı ve tutucu bir yoksul mahallesi ve kır yoluydu; bu densizliğimi usulca geri alıyorum; çünkü bir parka özgü olan her şey kafadan uydurmadı ve buraya hiç uymuyor. Küçük ve biraz daha hallice fabrikacılar ve mekanik işlikler yeşilliğin ortasına gelişigüzel dağılmıştı. Dolgun ve rahat çiftlikler, burada daima takatsiz ve cılız bir yanı olan, adeta takırdayıp döven endüstriyle dostça kol kola girmişlerdi. Ceviz ağaçları, kiraz ağaçları ve erik ağaçları yumuşak kıvrımlı bu yola çekici, eğlendirici ve şirin bir yan katıyordu. Gerçekten güzel bulduğum ve sevdiğim yolun ortasına bir köpek yan gelip yatmıştı. Aslına bakılırsa ilerledikçe gördüğüm neredeyse her şeyi anında yakıcı bir aşkla seviyordum. Küçük ve sevimli bir başka köpek ve çocuk sahnesi de şöyleydi: İri ama eğlenceli, oyuncu, kesinlikle tehlikesiz bir serseri köpek, bir evin merdivenlerine çömelmişti ve iyi huylu, ancak bir parça ürkütücü görünen bu hayvanın kendisine yönelttiği dikkat yüzünden korku içinde yaygarayı kopartan ve avaz avaz ağlayan bastıbacak oğlanı sessizce izliyordu. Bu sahneyi büyüleyici buldum; ama bu kır yolu tiyatrosundaki bir başka çocuklu gösteriyi neredeyse daha da hoş ve büyüleyici buldum. Çok küçük iki çocukcağız oldukça tozlu yolun ortasına, sanki bir bahçeye uzanır gibi yatmışlardı. Çocuklardan biri diğerine şöyle dedi: “Şimdi bana tatlı bir öpücük ver.” Diğer çocuk ısrarla istenen şeyi verdi ona. Bunun üzerine ilk çocuk şunları söyledi: “Tamam! Şimdi kalkabilirsin yerden.” Yani şimdi yapmakta serbest olduğu şeye, bu tatlı öpücük olmadan izin çıkmayacaktı büyük ihtimalle.

XX. yüzyılın en gizemli edebî dehalarından biri olarak değerlendirilen Robert Walser, Kafka ve Musil'in ekolünden.

© Sankalp Yayıncılık

İsviçreli yazar Robert Walser'in *Gezinti*'de yer alan öyküleri, Birinci Dünya Savaşı sonrasında Almanya ve İsviçre'de az sayıda basılan derlemelerde yer aldı. Elinizdeki kitap, Robert Walser'in 1917 yılında, savaş bütün hızıyla sürerken, bir otel odasında yazdığı aynı adlı anlatı ile "küçük düzyazı" adını verdiği öykülerinden kitaplaştırdığı kimi çalışmalarını bir araya getiriyor.

Düzyazının ustası Robert Walser'in öyküleri, farklı bir havayla nefes alıyor. Dünyayı bir çocuğun gözlerinden görürcesine saf, aynı zamanda şaşırtıcı derecede gerçekçi bir atmosferi var bu öykülerin. Naif bir anlatımı, günlük yaşama dair güçlü gözlemlerle besliyor Walser.

Dünya onu geç fark etmiş olsa da bugün hiç tartışmasız XX. yüzyılın ve modern dünya edebiyatının en önemli yazarlarından sayılan Robert Walser'den bahsederken Hesse, "Yüz bin okuru olsaydı, dünya daha güzel bir yer olurdu," demişti.

Gezinti, sadece bu sözler için bile okunması gereken bir kitap.

adım
schritte
KİTAPLAR

ALMANYA
AVUSTURYA
İSVİÇRE

Ernst Reuter Girişimi
Ernst Reuter Initiative
Kültürlerarası Diyalog ve Anlaşma İçin
für Dialog und Verständigung der Kulturen

Kapak resmi: HANS BALUSCHEK

ISBN 978-975-07-1396-5

9 789750 713965